

پیش‌بینی آسیب‌پذیری روان‌شناختی دانشجویان براساس صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی

Predicting Students' Psychological Vulnerability based on Dark Personality Traits and Addiction to Cyberspace

Rozhin Rezazadeh-Shahir, MSc

Saeed Najarpour-Ostadi, PhD✉

روژین رضازاده شهیر^۱

سعید نجارپور استادی^۲

Abstract

The purpose of the current research was to predict psychological vulnerability based on dark personality traits and addiction to virtual space of students of Islamic Azad University, Shabestar branch in the academic year of 2022-23. For this purpose, 322 students were selected from among the target population by stratified random sampling method and psychological vulnerability questionnaire (Najarian and Davoudi, 2001), four dark personality traits model questionnaire (Yousefi and Imanzad, 2018) and internet addiction questionnaire (Yang, 1998) was implemented about them. The descriptive research method was correlation type. Data were analyzed using Pearson's correlation and regression. The findings showed that there is a positive and significant relationship between dark personality traits and internet addiction with psychological vulnerability ($P < 0.01$). In addition, it was found that psychopathy trait, sadism trait and addiction to virtual space can predict the psychological vulnerability of students ($P < 0.01$). Therefore, it is concluded that cyberspace addiction, psychopathy trait and sadism trait can predict the psychological vulnerability of students.

Keywords: Psychological Vulnerability, Dark Personality Traits, Addiction to Cyberspace

چکیده

هدف از اجرای پژوهش حاضر پیش‌بینی آسیب‌پذیری روان‌شناختی براساس صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. به همین منظور، از بین جامعه مورد نظر ۳۲۲ دانشجو با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی انتخاب شدند و پرسشنامه‌های آسیب‌پذیری روان‌شناختی (نجاریان و داودی، ۱۳۸۰)، مدل صفات چهارگانه تاریک شخصیت (یوسفی و ایمان‌زاد، ۱۳۹۷) و آزمون به فضای مجازی (یانگ، ۱۹۹۸) در مورد آنان اجرا شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. داده‌ها با استفاده از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون (هم‌زمان) مورد تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد که بین صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به اینترنت با آسیب‌پذیری روان‌شناختی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($P < 0.01$). درضمن مشخص شد که صفات جامعه‌ستیزی و دیگرآزاری و اعتیاد به فضای مجازی می‌توانند آسیب‌پذیری روان‌شناختی دانشجویان را پیش‌بینی کنند ($P < 0.01$). بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که اعتیاد به فضای مجازی، صفات جامعه‌ستیزی و دیگرآزاری توان پیش‌بینی آسیب‌پذیری روان‌شناختی دانشجویان را دارند.

واژه‌های کلیدی: آسیب‌پذیری روان‌شناختی، اعتیاد به فضای مجازی، صفات تاریک شخصیت

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۲/۵ تصویب نهایی: ۱۴۰۳/۸/۲۷

۱. گروه روان‌شناسی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران.

۲. گروه روان‌شناسی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران. (نویسنده مسئول)

● مقدمه

گسترش تکنولوژی و به تبع آن اینترنت، تأثیرات متفاوتی بر روابط خانوادگی و احساس ارزش‌مندی نوجوانان و جوانان گذاشته است (خیلدار و فتحی آشتیانی، ۱۴۰۳)، که می‌تواند منجر به بروز آسیب‌های مختلف در آنان گردد. آسیب‌پذیری ممکن است از چالش‌های فردی و اجتماعی به‌وجود آید. گاه در یک موقعیت، معنای آسیب‌پذیری به‌صورت سوء‌مصرف الکل و چاقی بروز می‌کند؛ گاه بخش عمده‌ای از جمعیت به‌دلیل محل سکونت دچار آسیب‌پذیری می‌شوند، مانند اقلیت‌های دینی. گاهی نیز فقدان فرصت‌های شغلی، خدمات پزشکی، اجتماعی و آموزشی ناکافی، امکانات حمل و نقل ضعیف و امکانات ارتباطی ناکافی در قالب آسیب‌پذیری خود را نشان می‌دهد (میچانیک و تانر، ۲۰۰۷). شرایطی که در آن ناهنجاری‌های روانی مختلفی به‌وجود می‌آیند به شکل روزافزون در شناسایی ساز و کارهای مرتبط با عامل یا حفظ آسیب روان‌شناختی، مهم به‌شمار می‌آیند (مانسل و همکاران، ۲۰۰۸).

یکی از متغیرهایی که با آسیب‌پذیری در ارتباط بوده و در این اواخر، توجه ویژه‌ای به آن شده است، صفات تاریک شخصیت (dark personality traits) است (آقابابایی و بلاچنیو، ۲۰۱۵). این صفات به‌عنوان یک مفهوم نوپدید، پژوهش‌های زیادی برانگیخته است چرا که این صفات با جنبه‌های منفی و آسیب‌شناختی شخصیت در ارتباط است (عطادخت و همکاران، ۱۳۹۸). صفات تاریک شخصیت شامل برخی ویژگی‌های آزاردهنده اجتماعی اما در عین حال غیرقابل تشخیص از نظر بالینی هستند. این صفات در همه موقعیت‌های اجتماعی و روابط بین فردی، شغلی و تحصیلی و به‌صورت روزمره، بروز می‌یابند. با این وجود میزان و شدت آنها به گونه‌ای نیست که از منظر بالینی یا روان‌پزشکی مستلزم توجه باشد. این صفات شامل چهار صفت شخصیتی ماکیاولیسم (machievellianism)، خودشیفتگی (narcissism)، جامعه‌ستیزی (psychopathy) و دیگرآزاری (sadism) است که با عنوان صفات چهارگانه تاریک شخصیت از آنها یاد می‌شود (پاولهوس، ۲۰۱۴). خودشیفتگی یک ساختار شخصیتی پیچیده است که شامل یک حس استحقاق و احساس وضعیت بهتر نسبت به دیگران است و فرد خودشیفته بر این باور است که شخصیت منحصر به فردی دارد و مهم‌تر از دیگران است. این افراد بیش از حد، نیاز به تحسین و تأیید دیگران دارند، اما در نهایت آسیب‌پذیر هستند و از جانب دیگران طرد می‌شوند (جیاکومو و همکاران، ۲۰۲۳). بیش از صد سال است که خودشیفتگی به‌عنوان یکی از ویژگی‌های تاریک شخصیت در نظر گرفته شده است و روان‌پزشکان، خودشیفتگی را به‌عنوان اختلال شخصیت خودشیفته در راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی طبقه‌بندی کرده‌اند (میترا و فلویائو، ۲۰۲۴). صفت شخصیتی ماکیاولیسم با ویژگی‌هایی چون استثمار، فریب و بی‌عاطفگی مشخص می‌شود که ناشی از فقدان اصول اخلاقی در آنها است. افراد ماکیاولی دارای ویژگی‌هایی چون خودمحوری، منفعت‌طلبی، سنگدلی، بدبینی، بهره‌کشی، فریبکاری، اعمال کنترل بر دیگران، سردی عاطفی و بی‌پروایی هستند. به‌طور کلی افرادی که دارای سطح بالایی از ماکیاولیسم هستند از راهبردهای مختلفی برای رسیدن به سود و منفعت خود استفاده می‌کنند (سزبر و بریکزکی، ۲۰۱۲). از منظر کلاسیک ماکیاولیسم با ویژگی‌های تاریک‌تر ذات انسان مرتبط است. ماکیاولیسم و ویژگی‌هایی که با آن همراه است، شامل روش‌های ضداجتماعی می‌شود که به اصطلاح، هر وسیله‌ای رسیدن به هدف را توجیه می‌کند. به عبارت بهتر، این افراد رفتاری از خود نشان خواهند داد که نفع آنها در همان است؛ بدون اینکه دیگران را در نظر بگیرند (زیگلر هیل و مارکوس، ۲۰۱۶).

جامعه‌ستیزی صفت دیگری است که نبود همدلی با دیگران و نبود پشیمانی و احساس گناه از ویژگی‌های مهم آن قلمداد می‌شود (هادسون و همکاران، ۲۰۰۹). این افراد خُلق بی‌ثباتی دارند، در همدلی مشکل دارند، رفتارهای ضداجتماعی داشته و به اصطلاح بی‌عاطفه و سرد هستند (کارتر و همکاران، ۲۰۱۴). عناصر اصلی جامعه‌ستیزی، هیجان‌های زیاد همراه با اضطراب پایین و همدلی پایین است. درضمن انواع وسیعی از رفتارهای غیرانسانی و نامناسب از لحاظ اجتماعی به‌وسیله این افراد قابل پیش‌بینی است (پاولهوس و ویلیامز، ۲۰۰۲). دیگرآزاری نوعی اختلال شخصیت است که به‌صورت رفتار ظالمانه، تحقیرآمیز و پرخاشگرانه نسبت به دیگران نمود پیدا می‌کند و موجب آرامش جسمی، روانی و جنسی در شخص آزارگر می‌شود. افراد مبتلا به دیگرآزاری برای آسان‌تر کردن راه ارضای خود معمولاً به مشاغل روی می‌آورند که بیشترین قدرت را به آنها داده و به موقعیتی می‌رساند که به‌صورت ذاتی از بیشترین حد تمکین در دیگران برخوردار شوند (پاکزاد و یعقوبی نژاد، ۱۳۹۲).

در بررسی پرواز و چلبیانلو (۱۳۹۹) نتایج نشان داد که استرس ادراک شده و علائم افسردگی توسط خودشیفتگی، ماکیاولیسم، نشخوار ذهنی و پریشانی شناختی پیش‌بینی می‌شوند. ازسوی دیگر نتایج حاصل از روابط ساختاری حاکی از آن بود که صفات خودشیفتگی، ماکیاولیسم و پریشانی روان‌شناختی دارای نقش پیش‌بین و نشخوار ذهنی دارای نقش میانجی در استرس ادراک شده و علائم افسردگی هستند. در مطالعه یوسفی و تیموری (۱۳۹۸) نتایج نشان داد بین صفات سه‌گانه تاریک شخصیت و آسیب‌پذیری به اعتیاد، رابطه مثبت وجود دارد. بالاترین همبستگی‌ها بین صفت ماکیاولیسم و مؤلفه خودمحوری، صفت جامعه‌ستیزی و مؤلفه انحراف از هنجارها و صفت خودشیفتگی و مؤلفه خودنمایی مشاهده شد. نتایج بررسی مورفومتری مبتنی بر وکسل (voxel-based morphometry) میزنیکوف و همکاران (۲۰۲۴) نشان داد که سطح بالاتری از صفات سه‌گانه تاریک، ممکن است خود را در کاهش حجم ماده خاکستری در نواحی مربوط به تنظیم هیجانی (قشر جلوی پیشانی پشتی جانبی، قشر کمربندی) و همچنین مواردی که در پاداش گنجانده شده‌اند نشان دهد (استریاتوم شکمی، قشر اوربیتوفرونتال). در یک پژوهش به وسیله شنگبو و همکاران (۲۰۲۲) در مورد تأثیر ابعاد سه‌گانه تاریک شخصیت بر اختلال اضطراب، یافته‌های مدل اندازه‌گیری نشان داد که مقیاس‌ها قابل اعتماد و معتبر هستند. درحالی‌که نتایج مدل ساختاری نشان داد که خودشیفتگی، روان‌پریشی، احساس تنهایی و کووید تأثیر مستقیم معناداری بر اختلال اضطراب دارند، اما ماکیاولیسم تأثیر معناداری بر اختلال اضطراب نداشت. نتایج مطالعه بارلت (۲۰۱۶) بیانگر این بود که صفات تاریک شخصیت، رفتار پرخاشگرانه در نوجوانی را پیش‌بینی می‌کنند. در مطالعه‌ای که استناسون و ورنان (۲۰۱۶) انجام دادند معلوم شد که صفت جامعه‌ستیزی و صفت خودشیفتگی با سوءمصرف مواد رابطه مثبت و معنادار دارند.

نتایج برخی از مطالعات بیانگر این است که ارتباط بین آسیب‌پذیری و به کارگیری شبکه‌های اجتماعی و به‌صورت عام‌تر فضای مجازی، دوطرفه است. به‌همین علت اعتقاد بر این است که حضور مستمر در فضای مجازی می‌تواند منجر به افسردگی شدید و اضطراب بالا شود (وندیارسن و همکاران، ۲۰۱۵). با دستیابی رو به فزون و وسیع انسان‌ها به اینترنت، نوع تازه‌ای از اعتیاد، یعنی اعتیاد به فضای مجازی به‌وجود آمده است که مسئله مهم دوره مبادله اطلاعات و عصر ارتباطات است. همان‌گونه که اعتیاد به مواد مخدر دارای نشانه‌های مرضی است، اعتیاد به فضای مجازی نیز با نشانه‌هایی مانند اضطراب، افسردگی، بی‌ثباتی در خلق، بی‌قراری، افکار وسواسی، گوشه‌گیری و منزوی شدن، کاهش عزت‌نفس، فوبی، اختلال در احساس و عواطف و نیز آشفتگی در روابط اجتماعی تعیین می‌شود (پنگ و همکاران، ۲۰۱۹). یانگ (۲۰۰۹) معتقد است که واژه معتاد برای کاربران فضای مجازی هم به کار گرفته می‌شود، زیرا نشانه‌های اعتیاد به فضای مجازی همان ویژگی‌هایی را دارد که در اعتیاد به الکل و سیگار دیده می‌شود. همان‌گونه که در مورد مصرف مواد شیمیایی اتفاق می‌افتد، عاملی که باعث می‌شود افراد رفتار معتادگونه داشته باشند، خوشایندی تجربه آن رفتار است. در اعتیاد به اینترنت، شخص نه نسبت به یک ماده شیمیایی، بلکه به تجربه رفتاری که در رایانه انجام می‌دهد و یا احساسی که در هنگام مشغولیت با آن تجربه می‌کند، معتاد می‌شود (آکین و اسکندر، ۲۰۱۱).

در یک مطالعه توسط گولراوزتکین (۲۰۲۴)، نتایج نشان داد که اعتیاد به اینترنت با پریشانی روانی رابطه مثبت و با درگیری مدرسه رابطه منفی دارد، درحالی‌که پریشانی روانی با درگیری مدرسه رابطه منفی داشت. این مطالعه همچنین نشان داد که افسردگی، اضطراب و استرس به‌عنوان واسطه‌ای در رابطه بین اعتیاد به اینترنت و درگیری رفتاری، درگیری عاطفی و درگیری شناختی عمل می‌کنند. در بررسی اوربانووا و همکاران (۲۰۲۴) مشخص شد نوجوانانی که سطح مشکلات هیجانی- رفتاری بالاتری دارند، بیشتر به کاربران اینترنتی یا معتاد به اینترنت تبدیل می‌شوند. در پژوهش کرمانی (۱۳۹۹) یافته‌ها نشان داد که روان رنجوری و خطرپذیری، قدرت تبیین‌کنندگی استفاده از فضای مجازی را دارند، درحالی‌که خودشیفتگی بر هیچ‌یک از جنبه‌های کاربری تأثیر علی نداشت.

باتوجه به پیامدهای نامطلوب صفات تاریک شخصیت بر زندگی دانشجویان و به‌ویژه بر خودکارآمدی تحصیلی (سعادت و همکاران، ۱۳۹۶)، کیفیت روابط اجتماعی (نجفی پور تابستانق و جعفری، ۱۳۹۶)، خودافشاگری اینترنتی (پوراسمعی و همکاران، ۱۳۹۵) و آزارگری و پرخاشگری سایبری (ابوسعیدی و همکاران، ۱۴۰۳؛ آهنگر قربانی و همکاران، ۱۳۹۸) و با لحاظ مطالب ذکرشده، هدف از اجرای پژوهش حاضر، پیش‌بینی آسیب‌پذیری روان‌شناختی براساس صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر بود.

• روش

این پژوهش از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی و همچنین براساس نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای حرفه‌ای دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. تعداد این دانشجویان در حدود ۱۹۵۰ نفر است. حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۳۲۲ نفر تعیین شد. روش نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای نسبتی بود.

• ابزارها

الف) پرسشنامه آسیب‌پذیری روان‌شناختی (psychological vulnerability questionnaire-PVQ): این پرسشنامه توسط نجاریان و داودی (۱۳۸۰)، برای سنجش آسیب روانی عمومی ساخته شده است. پرسشنامه دارای ۲۵ ماده است که در مقیاس ۵ امتیازی از نمره صفر تا ۴ ثبت شده است. این پرسشنامه ۸ عامل اصلی اضطراب، وسواس فکری-عملی، حساسیت در روابط بین فردی، جسمانی سازی، پسیکوز، تصورات پارانوئیدی، افسردگی و هراس پاسخ‌دهندگان را در یک هفته گذشته مورد ارزیابی قرار می‌دهد. حدود نمرات بین صفر تا ۱۰۰ است و با افزایش نمره، آسیب‌پذیری بیشتر می‌شود. در بررسی تنهای رضوانلو و سعادت‌شامیر (۱۳۹۴) روایی عاملی و واگرا و اعتبار مناسب، بیانگر امکان استفاده از آن در موقعیت‌های بالینی و پژوهشی است. در پژوهش مولایی و همکاران (۱۳۹۹) اعتبار با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش گردید. در پژوهش حاضر اعتبار با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد.

ب) پرسشنامه مدل صفات چهارگانه تاریک (questionnaire model of four dark traits of personality-QMFTP): این پرسشنامه توسط یوسفی و ایمان زاد (۱۳۹۷) برای نمونه ایرانی تهیه شده است و حاصل ترکیب دو پرسشنامه دوجین کثیف (dozen dirty) و مقیاس کوتاه تکانش دیگرآزاری (short sadistic impulse scale) است. پرسشنامه دارای ۲۱ ماده است و هر ماده بر یک مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت از ۱=کاملاً مخالفم تا ۷=کاملاً موافقم نمره‌گذاری می‌شود و نمره بالا نشان‌دهنده میزان بالای صفات تاریک شخصیت در فرد است. دامنه نمرات بین ۲۱ تا ۱۴۷ است. در پژوهش یوسفی و ایمان زاد (۱۳۹۷) نتایج روایی سازه نشانگر تأیید ساختار چهار عاملی مدل و برازش خوب آن با داده‌های حاصل بود. ضرایب بازآزمایی برای کل مقیاس و مؤلفه‌ها در دامنه‌ای بین ۰/۷۶ تا ۰/۸۴ قرار داشت که بیانگر اعتبار مطلوب آزمون بود. ضریب همسانی درونی برای کل مدل و نیز خرده‌مقیاس‌ها بین ۰/۶۸ تا ۰/۸۸ به دست آمد که نشانگر انسجام درونی آزمون بود. در این پژوهش نیز برای خرده‌مقیاس‌ها آلفای کرونباخ بین ۰/۷۹ تا ۰/۸۵ به دست آمد.

ج) پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ (internet addiction questionnaire - IAQ): این پرسشنامه توسط یانگ (۱۹۹۸) تهیه شده و دارای ۲۰ ماده است. هر سوال در یک طیف لیکرت از یک تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. برای ارزیابی نمره حاصل، از دستورالعمل یانگ استفاده شد؛ بدین معنا که نمره ۲۰ تا ۴۹ نشان‌دهنده کاربر معمولی، نمره ۵۰ تا ۷۹ نشان‌دهنده کاربر در معرض خطر و نمره ۸۰ تا ۱۰۰ نشان‌دهنده کاربر معتاد به اینترنت است (حمیدی و همکاران، ۱۳۹۴). روایی محتوایی و همگرایی پرسشنامه در مطالعه هادی و همکاران (۱۳۹۳) مورد تأیید قرار گرفته است. در پژوهش پونتنس و همکاران (۲۰۱۶) همسانی درونی آن با ضریب آلفا ۰/۹۱ به دست آمده است. در این پژوهش نیز آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۸۵ محاسبه شد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی که شامل میانگین، کمترین نمره، بیشترین نمره و انحراف معیار است، استفاده شد و در بخش آمار استنباطی به منظور بررسی فرضیه‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون هم‌زمان استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS-26 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

• یافته‌ها

در جدول پایین یافته‌های توصیفی مربوط به آزمودنی‌ها ارائه شده است. جدول شماره ۱ شاخص‌های آماری مربوط به توصیف سه متغیر را نشان می‌دهد. برای بررسی مفروضه نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنف استفاده شد و نتایج نشان داد مفروضه بهنجار بودن داده‌ها برای متغیرهای مورد بررسی برقرار بوده و استفاده از تحلیل رگرسیون بلا مانع است (سطوح معناداری بالاتر از ۰/۰۵ است).

جدول ۱. شاخص‌های آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در بین کل دانشجویان

متغیر وابسته	میانگین	انحراف معیار	کمترین نمره	بیشترین نمره
ماکیاولی	۹/۱۵	۵/۳۰	۴	۲۴
ضدا اجتماعی	۱۳/۴۷	۳/۹۰	۴	۲۴
خودشیفتگی	۱۰/۸۹	۴/۸۷	۴	۲۴
دیگرازاری	۲۶/۲۴	۸/۵۴	۱۰	۵۸
نمره کل صفات شخصیت	۶۷/۲۷	۱۷/۲۳	۲۴	۱۱۲
اعتیاد به اینترنت	۵۰/۹۲	۲۲/۳۴	۲۰	۱۰۰
آسیب‌پذیری روان‌شناختی	۴۳/۳۹	۱۴/۸۵	۸	۹۵

جدول ۲. ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون برای متغیرهای پیش‌بین (صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی) با متغیر ملاک (آسیب‌پذیری

روان‌شناختی)

ماکیاولی	ضد اجتماعی	خودشیفتگی	دیگرازاری	اعتیاد به فضای مجازی	آسیب‌پذیری روان‌شناختی
ماکیاولی	-	۰/۱۳*	۰/۳۳**	۰/۳۰**	۰/۲۱**
ضد اجتماعی		-	۰/۳۰**	۰/۵۹**	۰/۶۹**
خودشیفتگی			-	۰/۲۹**	۰/۲۳**
دیگرازاری				-	۰/۷۳**
اعتیاد به اینترنت					۰/۴۷**
آسیب‌پذیری روان‌شناختی					-

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که همبستگی پیرسون بین صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی با آسیب‌پذیری روان‌شناختی در سطح ۹۹ درصد معنادار است. همچنین ضریب همبستگی پیرسون بین صفت ماکیاولی و ضد اجتماعی در سطح ۹۵ درصد اطمینان معنادار است و بین بقیه صفات تاریک با یکدیگر همبستگی پیرسون در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنادار است. بنابراین می‌توان اظهار کرد که با افزایش صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی به همان میزان آسیب‌پذیری روان‌شناختی نیز افزایش می‌یابد.

جدول ۳. ضریب همبستگی چندگانه و مجذور آن: متغیرهای پیش‌بین (صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی) و متغیر ملاک (آسیب‌پذیری

روان‌شناختی)

مدل	R	R ²	R ² اصلاح شده	خطای استاندارد	سطح معناداری
ورود همزمان متغیرها	۰/۸۶	۰/۷۳	۰/۷۳	۷/۶۴	۰/۰۱

جدول فوق نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برای معادله رگرسیون برابر ۰/۷۰ است که با سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد مقدار این ضریب معنادار است. در ضمن براساس مقدار R² اصلاح‌شده می‌توان گفت در حدود ۶۹ درصد از واریانس متغیر وابسته یعنی آسیب‌پذیری روان‌شناختی از روی متغیرهای پیش‌بین یعنی صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی قابل تبیین است.

جدول ۴. آزمون تحلیل واریانس برای معناداری R²

مدل آزمون: همزمان	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار مشخصه	سطح معناداری
رگرسیون	۵۲۳۶۳/۷۴	۵	۱۰۴۷۲/۷۴	۱۷۹/۲۶	۰/۰۱
باقیمانده	۱۸۴۶۱/۳۷	۳۱۶	۵۸/۴۲		
کل	۷۰۸۲۵/۱۱	۳۲۱			

متغیرهای پیش‌بین: صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی
متغیر وابسته: آسیب‌پذیری روان‌شناختی

آزمون تحلیل واریانس معادله رگرسیون نشان می‌دهد معادله با بیش از ۹۹ درصد اطمینان معنادار بوده و متغیرهای پیش‌بین یعنی صفات تاریک شخصیت و اعتیاد به فضای مجازی به‌طور معنادار آسیب‌پذیری روان‌شناختی را پیش‌بینی می‌کنند.

نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد رابطه دو صفت تاریک شخصیت یعنی صفت ضد اجتماعی و دیگرازاری و نیز اعتیاد به فضای

مجازی با آسیب‌پذیری روان‌شناختی مثبت و معنادار است. یعنی با افزایش در نمرات صفات تاریک شخصیت ضد اجتماعی و دیگر آزاری و اعتیاد به فضای مجازی، نمرات آسیب‌پذیری روان‌شناختی نیز به‌طور معنادار افزایش می‌یابد. اما دو صفت تاریک ماکیاولی و خودشیفتگی پیش‌بین‌های معنادار برای متغیر آسیب‌پذیری روان‌شناختی نیستند. بنابر این می‌توان اظهار داشت که صفات ضد اجتماعی و دیگر آزاری و اعتیاد به فضای مجازی می‌تواند آسیب‌پذیری روان‌شناختی دانشجویان را پیش‌بینی کنند.

جدول ۵. ضرایب معادله تحلیل رگرسیون

مدل هم‌زمان	ضرایب معادله		ضریب B استاندارد شده	مقدار t	سطح معنی داری
	B	خطای استاندارد			
مقدار ثابت	-۰/۲۷	۱/۷۶		-۰/۱۵	۰/۸۷
ماکیاولی	-۰/۱۶	۰/۰۸	-۰/۰۵	-۱/۸۴	۰/۰۶
ضد اجتماعی	۱/۰۸	۰/۱۴	۰/۲۸	۷/۳۶	۰/۰۱
خودشیفتگی	-۰/۰۹	۰/۰۹	-۰/۰۳	-۱/۰۱	۰/۳۰
دیگر آزاری	۰/۸۶	۰/۰۶	۰/۴۹	۱۳/۲۷	۰/۰۱
اعتیاد به اینترنت	۰/۱۷	۰/۰۲	۰/۲۵	۶/۶۵	۰/۰۱

متغیر وابسته: آسیب‌پذیری روان‌شناختی

• بحث

یافته اول پژوهش حاضر این بود که صفات تاریک شخصیت با آسیب‌پذیری روان‌شناختی رابطه مثبت و معنادار دارند. این یافته با نتایج پژوهش‌های پرواز و چلبیانلو (۱۳۹۹)، یوسفی و تیموری (۱۳۹۸)، بارلت (۲۰۱۶) و استانسون و ورنان (۲۰۱۶) همسو است؛ اما با یافته‌های شنگبو و همکاران (۲۰۲۲)، ناهمسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که دارای ویژگی‌های مرتبط با صفات ماکیاولیسم، دیگر آزاری و رفتار ضداجتماعی هستند، بیشتر به دنبال برآورده شدن نیازها و خواسته‌های خودشان هستند و توجهی به حقوق، شرایط و نیازهای دیگران ندارند؛ که این خود موجب بی‌ثباتی رفتارهای آنان می‌شود. مالتزر و همکاران (۲۰۰۸)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که افراد دارای شخصیت ضداجتماعی و ماکیاولیسم تمایل کم به مهم دانستن عواطف و هیجان‌های خود دارند و هیجان‌های مثبت کمتری نشان می‌دهند. همچنین آنها هیجان‌های منفی، مانند غرور و تنفر بیشتری را نشان می‌دهند که شاید ناشی از کاستی در هیجان مثبت و افزایش هیجان منفی است. به همین دلیل احتمالاً برای سرکوب آن، اقدامات ضداجتماعی و دیگر آزارانه از خود بروز می‌دهند. یافته پژوهش علی و همکاران (۲۰۰۹)، بیانگر این بود که افراد دارای شخصیت ضداجتماعی، با دیدن محرک‌های غمگین و غیرمطلوب، هیجان‌های منفی بیشتری از خود نشان می‌دهند.

از منظر دیگر وقتی ویژگی‌های سرشتی و منشی شخصیت در نظر گرفته می‌شود، آسیب‌پذیری روان‌شناختی افراد دارای صفات تاریک شخصیت، بیشتر خود را نمایان می‌سازد. به عنوان مثال، افراد دارای خودراهبری، دارای احترام و عزت، رهبری و نافذبودن هستند؛ اما افراد دارای ویژگی‌های موجود در چهارگانه تاریک شخصیت به دلیل نداشتن مطلوبیت و محبوبیت در بین دیگران، احترام، عزت، نفوذ و رهبری کمی دارند. افراد دارای همکاری، خود را در مقام همکار و دلسوز دیگران و جامعه می‌دانند؛ دارای رفتار اجتماعی و پخته، وجدان و تمایل به انجام امور خیر هستند که به طور مشخص این ویژگی‌ها با شخصیت ماکیاولیسم و شخصیت ضداجتماعی و دیگر آزاری، تضاد و تقابل دارد. همچنین افراد دارای ویژگی خودفراروی نیز خود را به عنوان بخشی از جهان که دارای ایمان مذهبی، صبر و متانت غیرمشرط است، می‌دانند که این نیز در تضاد با شخصیت خودشیفته است. افراد دارای شخصیت خودشیفته فقدان همدلی با دیگران دارند، نیاز به دریافت تشویق دارند، اما فقدان کارکرد اجتماعی و بین فردی مناسب نشان می‌دهند و نیز پرخاشگر هستند که افراد دارای ویژگی خودفراروی فاقد این صفات، محسوب می‌شوند. در مؤلفه ویژگی سرشتی یعنی نوجویی، این افراد معمولاً به دنبال کسب پاداش و دوری از تنبیه هستند، که این خصوصیت با ویژگی افراد دارای شخصیت‌های تاریک چهارگانه در تقابل است. افراد ماکیاول و ضداجتماعی به استعمار دیگران می‌پردازند، استفاده وسیله‌ای از دیگران می‌کنند، با دیگران همدلی و عاطفه نشان نمی‌دهند. همچنین پرخاشگری با دیگران و مطلوبیت پایین از ویژگی‌های آنان است که به‌طور طبیعی افراد دارای این صفات، مدام در معرض طرد، تنبیه مستقیم و غیرمستقیم و یا تنفر دیگران هستند.

یافته دیگر پژوهش این بود که بین اعتیاد به فضای مجازی با آسیب‌پذیری روان‌شناختی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. این یافته تا حدودی با نتایج پژوهش‌های گولراوزتکین (۲۰۲۴) و اوربانووا و همکاران (۲۰۲۴)، هم‌راستا است. اغلب دانشجویان با اینترنت، تلفن همراه و رسانه‌های اجتماعی بزرگ شده‌اند. آنان به راحتی می‌توانند برای کسب حمایت اجتماعی، احساسی، اطلاعاتی یا کسب لذت و خوشی، به فضای مجازی پناه ببرند. البته استفاده بیش از حد و صرف زمان زیاد برای این فعالیت‌ها نیز می‌تواند به اعتیاد منجر شود (تورل و سرنکو، ۲۰۱۲). مطالعات انجام یافته در مورد مشغولیت با فضای مجازی نشان داده است که استفاده بیش از حد از آن می‌تواند خطرات احتمالی برای دانشجویان به همراه داشته باشد که استفاده از فضای مجازی به‌عنوان یک مکانیزم فرار یا ابزار تقلب (رابرتز و همکاران، ۲۰۱۴)، محرومیت از خواب و کمبود توجه (مورداک، ۲۰۱۳)، افسردگی (کیم و همکاران، ۲۰۱۵) و عملکرد تحصیلی پایین (هاوی و سماحا، ۲۰۱۶) از آن جمله هستند. هنگامی که دانشجویان، زندگی دانشجویی‌شان را آغاز می‌کنند، فشار روانی آنان برای تطبیق با محیط جدید، زیاد و در برخی مواقع باعث آسیب می‌شود. پژوهش‌ها نشان داده است که منابع فشار روانی بین فردی و اضطراب ناشی از تحصیل، به‌طرز معناداری با اعتیاد به فضای مجازی به‌عنوان آسیب‌پذیری‌های تجربه شده توسط افراد، ارتباط دارد (هاوی و سماحا، ۲۰۱۶؛ چپو، ۲۰۱۴).

در تبیین این یافته می‌توان اظهار داشت که افراد وابسته به فضای مجازی، زمان زیادی را صرف انجام بازی‌های کامپیوتری یا جستجو در وب و شبکه‌های اجتماعی می‌کنند. این رفتار، آنان را منزوی‌تر می‌کند و روابط دوستانه و اجتماعی معنادار این افراد را از بین می‌برد. در اغلب موارد، این افراد در پیدا کردن شغل دچار مشکل می‌شوند و اگر شاغل باشند در انجام وظایف شغلی خود با مشکل جدی روبه‌رو می‌گردند. در نتیجه، مشکلات مالی فراوانی برای آنها به‌وجود می‌آید. در افرادی که به سایت‌های شرط‌بندی اعتیاد دارند، ضررهای مالی هنگفت از پیامدهای اعتیاد به فضای مجازی می‌تواند باشد. احتمال ابتلا به اختلال‌های روانی مانند اضطراب و افسردگی نیز در افرادی که اعتیاد به فضای مجازی دارند بیشتر می‌شود، زیرا اغلب افراد بدون توجه به واقعیت پشت‌پرده فیلم‌ها و تصاویر منتشر شده در فضای وب، واقعیت زندگی خود را با آن مقایسه می‌کنند که پیامد اصلی آن افسردگی و ناامیدی است.

نتیجه تحلیل مربوط به فرضیه سوم نشان داد که صفات ضداجتماعی و دیگرآزاری و نیز اعتیاد به فضای مجازی می‌توانند آسیب‌پذیری روان‌شناختی را پیش‌بینی کنند. آسیب‌پذیری روان‌شناختی نتیجه طبیعی تجربه رویدادهای آسیب‌زا در طول زندگی یک فرد است که هرکس به درجاتی آن را تجربه می‌کند (پیوسته‌گر و همکاران، ۱۳۹۱). در تبیین این یافته می‌توان اظهار داشت که مهار درونی در افراد ضداجتماعی و دیگرآزار، دچار نقص است و باعث می‌شود این افراد، در رعایت هنجارهای اجتماعی ناسازگار باشند. درواقع این افراد، اعمال و افکارشان را توجیه می‌کنند (بشرپور و میری، ۱۳۹۷). افرادی که دارای این صفات هستند، در برخی از عوامل اساسی با هم مشترک هستند. یکی از این عوامل همدلی است. آنها با همدلی و درک دیگران کاملاً بیگانه هستند. همدلی و درک دیگران به معنای توانایی احساس، تجسم و درک وضعیت و حالات دیگران است. برای اینکه انسان بتواند احساسات و نیازهای عاطفی سایرین را درک کند، بایستی توانایی درک احساسات و عواطف خود را داشته باشد؛ که این افراد فاقد آن هستند. افراد ضداجتماعی اغلب قانون را زیر پا می‌گذارند و مجرم می‌شوند. آنها ممکن است دروغ بگویند، رفتار خشونت‌آمیز یا تکانشی داشته باشند و مواد مخدر و الکل مصرف کنند. همچنین معمولاً در انجام مسئولیت‌های خود در خانواده، محل کار یا دانشگاه کوتاهی می‌کنند. ازسوی دیگر، افراد دیگرآزار از رنج و آزار دیگران لذت می‌برند، رفتارهای تحقیرآمیز نشان می‌دهند، تمایل به تسلط و کنترل دیگران دارند و رفتارهای آسیب‌رسان در روابط شخصی از خود بروز می‌دهند. ازسوی دیگر، اعتیاد به فضای مجازی منجر به بروز مشکلات جسمانی مانند کم‌خوابی، چاقی، رعایت نکردن بهداشت شخصی، نبود تمرکز، خشکی چشم، درد ناحیه کمر و دست می‌شود. انزوای اجتماعی و پرخاشگری نیز از جمله پیامدهای روان‌شناختی اعتیاد به فضای مجازی است. دور شدن و عدم برقراری روابط صمیمانه با اعضای خانواده و از دست دادن روابط عاطفی نیز، پیامدهای جبران‌ناپذیر ناشی از اعتیاد به فضای مجازی محسوب می‌شود. بنابر این، همه این موارد دست‌به‌دست هم داده و آسیب‌پذیری روان‌شناختی فرد را افزایش می‌دهد.

درخصوص نبود پیش‌بینی آسیب‌پذیری روان‌شناختی توسط دو صفت ماکیاولی و خودشیفتگی، می‌توان اظهار داشت که احتمالاً چون این دو صفت در مقایسه با دو صفت ضداجتماعی بودن و دیگرآزاری، درجات کمتری از آسیب‌زدن عینی به دیگران را در بر دارند

(که در روابط بین فردی نمایان می‌شود)، پیامدهای نامطلوب صفات ماکیاولی و خودشیفتگی در روابط بین فردی و در زندگی شخصی، در طولانی مدت خود را نمایان می‌سازد. البته برای بررسی این موضوع به پژوهش‌های بیشتری نیاز است.

• نتیجه‌گیری

در مجموع یافته‌های به‌دست آمده از پژوهش حاضر نشان داد که صفات جامعه‌ستیزی و دیگرآزاری و اعتیاد به فضای مجازی، توان پیش‌بینی آسیب‌پذیری روان‌شناختی دانشجویان را دارند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که احتمالاً اختلال‌های روان‌پزشکی از جمله عزت نفس پایین، تکانشگری، اختلال‌های خلقی و خودکشی، با اعتیاد یا وابستگی به فضای مجازی در ارتباط هستند. همچنین می‌توان اظهار داشت که وجود صفات جامعه‌ستیزی و دیگرآزاری در مرحله اول، به خود فرد آسیب وارد آورده و در مرحله بعد، منجر به بروز رفتارهای آسیب‌رسان در جامعه می‌شود. لذا با شناسایی این قبیل دانشجویان و با کمک گرفتن از درمانگران مجرب، می‌توان از بروز حوادث ناگوار و غیر قابل جبران، جلوگیری نمود.

در پایان یادآور می‌شود که پژوهش حاضر بر دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر انجام شده است، لذا در تعمیم نتایج پژوهش به سایر افراد، باید با احتیاط عمل نمود. با توجه به اینکه اکثر دانشجویان در سنین پایین به دانشگاه ورود می‌کنند، در صورت شناسایی آن دسته از دانشجویانی که در صفات تاریک شخصیت دچار مسئله هستند، می‌توان نسبت به حل مسائل شخصیتی آنان از طریق درمانگران مراکز مشاوره دانشگاه اقدام نمود. برخی یافته‌های حاصل از پژوهش‌های مختلف در زمینه ارتباط بین ویژگی‌های شخصیت و از جمله خودشیفتگی با آسیب‌پذیری روان‌شناختی تفاوت وجود دارد و گاهی نیز این نتایج متناقض هستند. لذا به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود برای شفاف شدن چگونگی رابطه این دو متغیر پژوهش‌های بیشتری انجام دهند.

• تعارض منافع

این پژوهش برای نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع نداشته است و نتایج به‌صورت شفاف بیان شده است.

• تشکر و قدردانی

از تمامی افرادی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند به‌ویژه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر کمال تقدیر و تشکر را داریم.

• منابع

- آهنگر قربانی، زهره؛ عطادخت، اکبر؛ معزز، رقیه و سپهری نسب، زهرا. (۱۳۹۸). نقش میانجی تکانشگری در رابطه صفات سه‌گانه تاریک شخصیت با آزارگری سایبری: مطالعه‌ای میان دانشجویان. پژوهش‌های نوین روان‌شناختی، ۱۴، ۵۴، ۲۱-۱.
- ابوسعیدی جیرفتی، سهیل؛ معروف صوفیان، امیر؛ نعمتی سوگلی تپه، فاطمه و هاشمی‌نصرت آباد، تورج. (۱۴۰۳). نقش میانجی تنظیم هیجان ناسازگار در رابطه بین صفات تاریک شخصیت با پرخاشگری سایبری. رویش روان‌شناسی، ۹۸، ۵۷-۶۶.
- بشرپور، سجاد و میری، میرنادر. (۱۳۹۷). نقش واسطه‌ای بی‌اشتیاقی اخلاقی در رابطه بین صفات تاریک شخصیت و استعداد خیانت زناشویی. مجله روان‌شناسی، ۲۲، ۳، ۱۷۲-۲۸۶.
- پاکزاد، بتول و یعقوبی نژاد، هرمز. (۱۳۹۲). نمودهای جزایی دیگرآزاری. پژوهشنامه حقوق کیفری. (۱)۴، ۵۱-۷۲.
- پرواز، رعنا و چلبیانلو، غلامرضا. (۱۳۹۹). نقش صفات چهارگانه تاریک شخصیت، نشخوار ذهنی و پریشانی روان‌شناختی در استرس ادراک شده و علائم افسردگی در دانشجویان طی همه‌گیری کووید-۱۹. اولین کنگره دانشگاه و کووید-۱۹. تهران، ایران.
- پوراسمعی، اصغر؛ مولایی، مهری؛ عزیزاده گورادل، جابر و هاشمی، جواد. (۱۳۹۵). رابطه صفات تیره شخصیت و خودافشاگری اینترنتی در دانشجویان. دستاوردهای روان‌شناختی، ۲۳، ۲، ۱۵۷-۱۷۲.
- پیوسته گر، مهرانگیز؛ بشارت، محمدعلی؛ پژوهی نیا، شیما و سیفی، محمدیاسین. (۱۳۹۱). تبیین آسیب‌پذیری‌های روانی براساس سبک‌های دلبستگی در دانشجویان دانشگاه‌های مختلط دولتی تهران. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، ۱۳ (۴۷)، ۲۹-۳۸.

- تنهای رشوانلو، فرهاد و سعادت شامیر، ابوطالب. (۱۳۹۴). اعتبار و روایی سازه فهرست ۲۵ سؤالی نشانه‌های روان‌شناختی، اصول بهداشت روانی، ۱، ۴۸-۵۶.
- حمیدی، فریده؛ نجف‌آبادی، مجید و نمازیان نجف‌آبادی، ثمانه. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه. فناوری آموزش و یادگیری، ۱، ۳، ۵۲-۶۵.
- خیلدار، ریحانه و فتحی آشتیانی، مینا. (۱۴۰۳). رابطه بین صمیمیت خانواده بر عزت نفس نوجوانان: نقش میانجی‌گری اعتیاد به اینترنت. مجله روان‌شناسی، ۲۸، ۱، ۱۲۴-۱۳۱.
- سعادت، سجاده؛ کلانتری، مهرداد و قمرانی، امیر. (۱۳۹۶). رابطه ویژگی‌های شخصیت تاریک با خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۴، ۱۰، ۲۵۵-۲۶۲.
- عطادخت، اکبر؛ زردی گیکلو، بهمن و لاله، حدیثه. (۱۳۹۸). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس جدید صفات چهارگانه تاریک شخصیت. مجله روان‌شناسی، ۲۳، ۳، ۳۰۳-۳۱۹.
- کرمانی، حسین (۱۳۹۹). مطالعه جنبه‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناختی کاربری فیسبوک بین کاربران ایرانی و عوامل تأثیرگذار بر آنها. مطالعات فرهنگ-ارتباطات، ۲۱، ۴۹، ۳۳-۶۶.
- مولایی، بهنام؛ ندرمحمدی، مهریار؛ مولوی، پرویز؛ آذرکلاه، آنتیا؛ شاری، آسان و علیزاده گورادل، جابر. (۱۳۹۹). نقش هوش معنوی و رضایت از زندگی در سلامت روان پرستاران. پژوهش پرستاری، ۱۵، ۶، ۴۷-۵۵.
- نجفی‌پور تابستانق، عباس و جعفری، مهدیه. (۱۳۹۶). صفات تاریک شخصیت و کیفیت روابط اجتماعی در دانشجویان. روان‌شناسی معاصر، ۱۲، (ویژه نامه)، ۱۷۸۰-۱۷۸۲.
- هادی، سمیرا؛ نوری، ربابه؛ محمدخانی، شهرام و منشئی، غلامرضا. (۱۳۹۳). مقایسه بهزیستی روان‌شناختی، پذیرش و سازگاری اجتماعی بین دختران دانش‌آموز غیرمعتاد و معتاد به اینترنت در دبیرستان‌های اصفهان. پژوهش توانبخشی در پرستاری، ۱، ۲، ۵۲-۶۲.
- یوسفی، رحیم و ایمان زاد، آسان. (۱۳۹۷). اعتبار یابی مدل صفات چهارگانه تاریک شخصیت. مقاله پژوهی، ۲۴، ۲، ۱۹۰-۲۰۱.
- یوسفی، رحیم و تیموری، شبنم. (۱۳۹۸). رابطه ساختاری صفات سه‌گانه تاریک شخصیت با آسیب‌پذیری به اعتیاد. اعتیادپژوهی، ۱۳، ۵۴، ۳۱-۴۶.
- Aghababaei, N., & Blachnio, A. (2015). Well-being and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, (86)5, 365-368.
- Akin, A., & Iskender, M. (2011). Internet addiction and depression, anxiety and stress. *International online journal of educational sciences*, 3(1), 138-148.
- Ali, F., Amorim, IS., & Chamorro-Premuzic, T. (2009). Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and Machiavellianism. *Personality and individual differences*, 47(7), 758-762.
- Barlett, C. P. (2016). Exploring the correlations between emerging adulthood, Dark Triad traits, and aggressive behavior. *Personality and Individual Differences*, (10)1, 293-298.
- Carter, G.L., Campbell, A.C., & Muncer, S. (2014). The Dark Triad personality: Attractiveness to women. *Personality and Individual Differences*, (56)6, 57-61.
- Chiu, S. I. (2014). The relationship between life stress and smartphone addiction on Taiwanese university student: A mediation model of learning self-Efficacy and social self-Efficacy. *Computers in Human Behavior*, 34, 49-57.
- Czibor, A., & Bereczkei, T. (2012). Machiavellian people's success results from monitoring their partners. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 202-206. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.005>
- Giacomo, E., Andriani, E., Lorusso, O. & Clerici, M. (2023). The dark side of empathy in narcissistic personality disorder. *Front. Psychiatry*, 14, <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1074558>
- Guleroztekin, G. (2024). Associations between internet addiction and school engagement among Turkish college students: mediating role of psychological distress. *Positive Psychology*, 15, 2024, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1367462>.
- Hawi, N.S. and Samaha, M. (2016). To excel or not to excel: Strong evidence on the adverse effect of smartphone addiction on academic performance. *Computers & Education*, 98, pp.81-89.
- Hodson, G., Hogg, S. M., & MacInnis, C. C. (2009). The role of "dark personalities" (narcissism, Machiavellianism, psychopathy), Big Five personality factors, & ideology in explaining prejudice. *Journal of Research in Personality*, 43(4), 686-690.
- Kim, M.O., Kim, H., Kim, K., Ju, S., Choi, J. and Yu, M. (2015). Smartphone Addiction: (Focused Depression, Aggression and Impulsion) among College Students. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(25).
- Malterer, M. B., Glass, S. J., Newman, J. P. (2008). Psychopathy and trait emotional intelligence. *Pers Individ Dif*, 44(3), 735-745.
- Mansell, W., Rigby, Z., Tai, S., & Lowe, C. (2008). Do current beliefs predict hypomanic symptoms beyond personality style? Factor analysis of the hypomanic attitudes and positive predictions inventory (HAPPI) and its association with hypomanic symptoms in a student population. *Journal of Clinical Psychology*, 64(4), 450-465.
- Mechanic, D., & Tanner, J. (2007). Vulnerable people, groups, and populations: societal view. *Health Affairs*, 26(5), 1220-1230.

- Mitra, P. & Fluyau, D. (2024). Narcissistic Personality Disorder. Treasure Island (FL): Stat Pearls Publishing.
- Murdock, K. K. (2013). Texting While Stressed: Implications for Students' Burnout, Sleep, and Well-Being. *Psychology of Popular Media Culture*.
- Myzinkov, A., Korotkov, A., Zheltyakov, M., & et al. (2024). Dark triad personality traits are associated with decreased grey matter volumes in 'social brain' structures. *Personality and Social Psychology*, 12, 2024. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1326946>.
- Paulhus, D. L. (2014). Toward a taxonomy of dark personalities. *Current Directions in Psychological Science*, (23)6, 421-426.
- Paulhus, D.L., & Williams, K.M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of research in personality*, 36(6), 55-63.
- Peng, W., Li, D., Li, D., Jia, J., Wang, Y., & Sun, W. (2019). School disconnectedness and Adolescent Internet Addiction: Mediation by self-esteem and moderation by emotional intelligence. *Computers in Human Behavior*, 98, 111-121.
- Pontes, H. M., Caplan, S. E & ,Griffiths, M.D. (2016). Psychometric validation of the generalized problematic Internet use scale 2 in a Portuguese sample. *Computers in Human Behavior*, 63, 823-833.
- Roberts, J. A., & Yaya, H. P. L., & Manolis, C. (2014). The invisible addiction: Cell-phone activities and addiction among male and female college students. *Journal of Behavioral Addiction*, 3(4), 254-265.
- Shengbo, L., Fiaz, M., Mughal, Y., Weisetsri, W., Ullah, I., Ren, D., Kiran, A., & Kesari, K. (2022). Impact of Dark Triad on Anxiety Disorder: Parallel Mediation Analysis during Pandemic. *Health Psychology*. 2, 5, 25-33.
- Stenason, L., & Vernon, P. A. (2016). The Dark Triad, reinforcement sensitivity and substance use. *Personality and Individual Differences*, 94, 59-63. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.01.010>
- Turel, O., & Serenko, A. (2012). The benefits and dangers of enjoyment with social networking websites. *European Journal of Information Systems*, 21(5), 512-528.
- Urbanova, L. B., Holubcikova, J., Geckova, A. M., Van Dijk, P., Reijenveld, S. (2024). Adolescents with emotional and behavioural problems are at higher risk to become excessive or addicted Internet users: is this association moderated by gender? *European Journal of Public Health*, 34, 2, 2024, Pages 283-288. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckae009>.
- Van Deursen, A. J., Bolle, C. L., Hegner, S. M., & Kommers, P. A. (2015). Modeling habitual and addictive smartphone behavior: The role of smartphone usage types, emotional intelligence, social stress, self-regulation, age, and gender. *Computers in human behavior*, 45, 411-420.
- Young, K. (2009). Internet addiction: diagnosis and treatment considerations. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 39(4), 241-246.
- Zeigler-Hill, V. E., & Marcus, D. K. (2016). The dark side of personality: Science & practice in social, personality, & clinical psychology (pp. xi-389). American Psychological Association.